РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземних мов

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

Кафедра індоєвропейських мов

“Сучасні проблеми германського та романського мовознавства”

Матеріали

третьої Всеукраїнської науково-практичної

заочної конференції

Рівне

2015

ББК 81.0
С 91
УДК 81

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: *Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції, 23-24 квітня 2015 року, Рівне. – 263, [2]с.*

До збірника увійшли матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції "Сучасні проблеми германського та романського мовознавства", присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступники головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри індоєвропейських мов (Національний університет "Острозька академія");

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 28.03.2015 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И.В. Оценочность комментария в устной речи и тексте / И.В. Арнольд // Семантика. Стилистика. Интертекстуальность: Сборник статей. – СПб., 1999. – С. 259–269.
2. Вежбицка А. Метатекст в тексте / А.Вежбицка // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 8. Лингвистика текста. – М., 1978. – С. 402 – 421.
3. Мусаева Г. Ф. Роль категории модальности в реализации прагматических установок в художественном тексте (на материале англоязычной литературы): автореферат дис. …канд. филолог.наук : 10.02.19 / Г.Ф. Мусаева. – Баку, 1991. –19 с.
4. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: монографическое учебное пособие / Е.А. Селиванова. – К.: ЦУЛ “Фитосоциоцентр”, 2002. – 336 с.
5. Iser W. Prospecting: From Reader Response to Literary Anthropology / W. Iser. –Baltimore and London, 1989 – 201 p.
6. Вепрева И. Т. Что такое рефлексив? Кто он, homo reflectens? / И.Т. Вепрева. – [Електронний ресурс] / Режим доступа: http://hdl.handle.net/10995/24060

І.М.Вєтрова

Рівне

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ “РУХ” В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Одним із пріоритетних напрямків сучасного мовознавства є вивчення системної організації лексики. Дослідження різних лексико-семантичних парадигм (синонімічних рядів, лексико-семантичних полів, лексико-семантичних груп та підгруп) є необхідним попереднім етапом для вивчення лексичного складу мови, особливостей його семантичної організації і закономірностей, за якими він функціонує у мовній системі.

Лексико-семантичне поле – це сукупність лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну або функціональну подібність позначуваних явищ. Це слова, пов'язані з одним і тим самим фрагментом дійсності [4, с. 104]. Полям властива специфічність у різних мовах, яка проявляється в двох характеристиках: в історичній зумовленості складу і структури лексико-семантичного поля та у національних особливостях зовнішніх зв'язків між полями [1, с. 33]. У межах лексико-семантичного поля виділяють лексико-семантичні групи. Лексико-семантична група – слова однієї частини мови, зв'язані між собою спільним семантичним компонентом – категоріально-лексичною семою, спільністю сем, що її уточнюють, спільністю сполучуваності, а також однотипністю у розвитку многозначності [3, с. 177].

Залучення поняття лексико-семантичної групи як системного угрупування, об'єднаного базовим семантичним компонентом, дозволяє здійснити системний опис семантики слів та відтворити фрагмент мовної картини світу певної лінгвокультурної спільноти. Особливого інтересу набувають обсяг і склад ЛСГ та семантика їх складників.

Встановлення системних відношень одиниць лексико-семантичного поля дієслів на позначення руху виявляє міжмовні подібності та розбіжності лексичних засобів, які вживаються для позначення руху в сучасних англійській та українській мовах.

Лексико-семантичне поле дієслів на позначення руху в англійській та українській мовах представлене у нашому дослідженні трьома лексико-семантичними групами: "швидкість руху", "місце руху" та "характер руху". До лексико-семантичного поля руху ми віднесли 113 дієслів (47 англійських та 66 українських), оскільки у всіх них є спільна сема, яка позначає рух: в англійській мові "*to move*", а в українській мові "*іти (йти)*", "*пересуватись (переміщатись)*" або "*рухатись*". Досліджуючи лексико-семантичне поле дієслів на позначення руху, як в англійській, так і в українській мові, за спільною семантичною ознакою "швидкість руху" ми виділили наступні лексико-семантичні групи:

“швидкий рух”(*to fling, to fly, to hasten, to lollop, to run, to rush, to stride; бігти, гнатися, летіти, мести, метатися, мотати, мчати, мчатися, нестися, рубати, тюпати, тюпачити, чесати, чимчикувати, чухрати, шмигати, шпарити, шугати, шурувати),* **“повільний рух” (** *to crawl, to creep, to dawdle, to drag, to gad, to hobble, to idle, to jerk, to jog, to labor, to limp, to linger, to lounge, to pace, to plod, to poke, to saunter, to shamble, to shuffle, to stroll, to strut, to stumble, to swing, to toddle, to totter, to trail, to trudge, to tug; брести, волоктися, волочитися, клигати, плентатися, плестися, пливти, плисти, плуганити, плуганитися, повзти, посуватися, пхатися, совманитися, сунути, сунутися, талабанитися, талапати, тарганитися, таскатися, телепати, телепатися, тьопати, тюпати, тюпачити, тягнути, тягти, чалапати, чапати, чвалати, чимчикувати, човгати, човпти).* Проаналізовані мовні одиниці показали, що в українській мові існує значна кількість похідних слів зі значенням суб’єктивної оцінки – зменшеності, співчуття, презирливості, зневажливості, іронії, нехтування, захоплення тощо.

Досліджуючи лексико-семантичне поле дієслів на позначення руху, в залежності від того, де відбувається рух, ми виділили лексико-семантичні групи, найчисельнішою з яких виявилася група **“рух по землі” (** *to crawl, to creep, to coil, to dawdle, to drag, to fling, to gad, to go, to hasten, to hobble, to idle, to jerk, to jog, to labor, to limp, to linger, to lollop, to lounge, to march, to mince, to move, to pace, to parade, to plod, to poke, to pull, to run, to rush, to saunter, to shamble, to shuffle, to stagger, to stride, to stroll, to strut, to stumble, to swing, to tiptoe, to toddle, to totter, to trail, to trudge, to tug, to waddle, to walk; бігти, брести, валити, валувати, волоктися, волочитися, гнатися, іти, йти, клигати, крокувати, летіти, марширувати, маршувати, мести, метатися, мотати, мчати, мчатися, нестися, перти, плентатися, плестися, пливти, плуганити, плуганитися, повзти, посуватися, простувати, прямувати, пхатися, рубати, совманитися, сунути, сунутися, талапати, талабанитися, тарганитися, таскатися, телепати, телепатися, теліпатися, телющитися, топати, тупцювати, тупцяти, тьопати, тюпати, тюпачити, тягатися, тягти,*

тягнути, чалапати, чапати, чвалати, чесати, чимчикувати, човгати, човпти, чухрати, шастати, шмигати, шпарити, шугати, шурувати). Меншою кількістю прикладів представлені ЛСГ **“рух в повітрі”** (*to fly; летіти, пливти, плисти, шугати)* та **“рух по воді”** (*to swim*; *летіти, пливти, плисти).*

Після вирізнення спільних сем у значеннях дієслів нами виділена лексико-семантичні група **“характер руху”**. В англійській мові фіксується чимала кількість дієслів, які вживаються для позначення руху в розслабленій манері: *lollop, lounge, saunter, swing*; неврівноважено: *totter, stagger, stumble, shamble*; невпевнено: *creep, stumble, toddle*; ліниво: *dawdle, idle, poke, stroll*; з незграбністю: *lollop, hobble, stumble, shamble*; безцільно: *idle*; невимушено: *fling*; з труднощами: *labor, trudge, limp*; пов’язаного з втомою: *drag, trudge;* крадькома: *tiptoe, creep*; регулярними кроками: *march, pace, parade*; короткими кроками: *toddle, mince, waddle;* пов’язаного з віком (старістю): *totter;* з піднятою головою: *strut*; повільними кроками: *linger, plod;* поспішаючи: *fling, hasten, run, rush*; поважно: *strut*; кульгаючи: *hobble, limp*; відстаючи від інших: *dawdle*; по колу: *coil*; хитаючись зі сторони на сторону: *waddle*. В українській мові найбільша кількість дієслів на позначення руху з труднощами (*сунути, сунутися, теліпатися, телющитися*), пов’язаного з втомою (*волоктися, волочитися, плестися, тарганитися, таскатися, тьопати*), руху через силу (*плентатися, сунути, сунутися, тюпати*) та руху в різних напрямках (*метатися, шастати, шмигати, шугати*), і лише по одному дієслову на позначення руху на велику відстань *(перти)*, групами *(валувати)*, з утворенням шуму *(чвалати)* та безцільного руху *(телющитися).*

Досліджений мовний матеріал засвідчує кількісні та якісні розбіжності лексико-семантичного поля “рух” в англійській та українській мовах. Відмінність між співвідносними лексико-семантичними полями різних мов зумовлена неоднаковим способом життя народів – носіїв цих мов, їхнім темпераментом, складом мислення, чутливістю, рівням культури, оточуючою навколишньою дійсністю тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Караулов Ю. Н. Общая и русская идеография / Отв. ред. С. Г. Бархударов. Изд. 2-е. – М. : Книжный дом «Либроком», 2010. – 360 с.

2. Кочерган М. П. Загальне мовознавство / М. П. Кочерган. – 3-тє вид. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 464 с.

3. Матвеева Т. В. Полный словарь лингвистических терминов / Т. В. Матвеева. – Ростов н/Д : Феникс, 2010. – 562 с.

4. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы / А. А. Уфимцева. – М.: Наука, 2004. – 287с.

Н. І. Вовчук

Рівне

КОННАТОТИВНОСТЬ ПОЭТИЧЕСКИХ НОВООБРАЗОВАНИЙ

Литература богата ассоциациями, неоднозначностью, многосложностью, асимметричностью, полисемантичностью в широком смысле этих слов. Именно в поэтическом тексте ярко проявляется коннотация – фундаментальное свойство поэзии.

Семантическая структура слова отражает не только предметы или явления действительности, но и выражает эмоционально-оценочно-экспрессивное отношение к названным предметам и явлениям. Любая коннотация предполагает оценку, экспрессивность, эмоции. Как отмечают исследователи [5, 83], наличие или отсутствие эмоциональной оценки в новом слове, а также его характер зависят от целого ряда факторов:

1) от характера лексического значения мотивирующей основы слова и его стилистической окраски;
2) от эмоционально-стилистической окраски словообразующих аффиксов;
3) от контекста;

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Бігунова С. А., Зубілевич М. І.
The Non-Verbal and Verbal Components of Etiquette
in Virtual Communication 6
Білоус Т. М.
Процеси оптимізації міжкультурної комунікації як особливої форми соціальної взаємодії в контексті сучасного діалогу культур 13
Войтенко І. Г.
Мовленнєво-етикетний стереотип у англомовному політичному
та економічному дискурсі 17
Воробйова Л. М.
Семантика слова: психолінгвістичний аспект 23
Ногачевська І. О.
Проблема мовної особистості у контексті творчої діяльності 31
Романюк С. К.
Мовленнєвий вплив як прагмалінгвістична проблема..... 37
Самборська І. М.
Изучение семантики слова: когнитивно-прагматический аспект..... 44

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Бігунов Д. О.
Конфлікт у художньому дискурсі 49
Валько О. В.
Тлумачення терміну “емфаза” у мовознавчих студіях 53
Верьовкіна О. Є.
Коментар автора в оповіданнях Р.Дала..... 57
Вєтрова І. М.
Лексико-семантичне поле “рух” в англійській та
українській мовах..... 63
Вовчук Н. І.
Коннотативность поэтических новообразований..... 67
Воробйова І. А.
Способи утворення оказіональних антропонімів у романах
Террі Пратчетта..... 72
Дзюман І. І.
Проблема системного вивчення ідіоматичних виразів..... 78
Івашкевич Е. Е.
Особливості перекладу О.Логвиненком роману Дж.Д.Селінджера
із використанням стратегії «суто авторський переклад»..... 82

Касаткіна-Кубишкіна О. В.
До питання структурно-семантичних та граматичних особливостей фразеологічних одиниць з колірним компонентом..... 88
Корженевська О. В.
Комунікативно-прагматичні аспекти вивчення юридичних текстів..... 92
Мороз Л. В., Кисляк О. В.
Значення творчості Романа Бжеського для розвитку сучасного історичного процесу в Україні 99
Мороз Л. В., Шкода Н. В.
Сюжетно – композиційні новації – провідний чинник жанрового розвитку художніх життєписів..... 103
Приходько В. Б.
Інтертекстуальність та переклад 107
Сербіна Т. Г.
Народна афористика в газеті як елемент мовної гри 111

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Антоненко Н. Є.
Listening: Problems and Solutions 118
Антюхова Н. І.
До проблеми становлення творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов 124
Богачик М. С.
Системотвірні чинники процесу засвоєння англійських комп'ютерних неологізмів студентами педагогічного університету..... 140
Бойко Н. Г.
Використання пісенного матеріалу у формуванні комунікативної компетенції школярів на уроках іноземної мови..... 144
Джава Н. А.
Gruppenlesen mit vier Strategien – reziprokes Lernen und Lehren 151
Зубілевич М. І., Бігунова С. А.
Природа виникнення та класифікація порушень граматичної правильності англомовної писемної комунікації 154
Кіндрат Н. П.
Використання можливостей інтернету при дистанційному навчанні..... 158
Кочубей О. С.
Запровадження компетентнісного підходу у підготовці фахівців з вищою освітою..... 165
Моргачова І. В.
До проблеми становлення професійної компетентності майбутніх юристів..... 174
Мороз Л. В.
Polemik: Bildung gegen Ausbildung 180

Мороз Л. В., Новосад Н. І.
Die Stunde der Individualität in der Pädagogik 186
Мороз Л. М.
Педагогічна інтерпретація філософії виховання
німецькими просвітниками 190
Перішко І. В.
Аспекти необхідності підготовки майбутніх маркетологів
до іншомовного спілкування для туристичної діяльності 193
Трофімчук В. М., Дуброва А. С.
Раціональне використання рідної мови під час навчання іноземної 197
Федоришин О. П.
Формування позитивної мотивації до вивчення іноземної мови
на початковому етапі 200

СЕКЦІЯ 4. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Байло Ю. В.
Транстермінологізація англійських термінів військової справи 204
Деменчук О. В.
Perception Vocabulary in English, Polish and Ukrainian:
a Cognitive-Onomasiological Approach 206
Замашна С. М.
Особливості комунікативної поведінки англійського
й українського народів 215
Івашкевич Е. З.
The Structure of Social Intellect of the Person 222
Калініченко М. М.
Творчість Емілі Дікінсон в дискурсі популярної жіночої літератури
Сполучених Штатів першої половини XIX сторіччя 225
Константінова О. В.
Двокомпонентні термінологічні словосполучення англійської
термінології оподаткування 227
Михальчук Н. О., Чала Ю. М.
Особливості впливу французьких запозичень на динаміку
лексичної системи англійської мови 233
Ярута Н. П.
Особливості нових лінгвістично-політичних досліджень в Україні 248
Яцюрик А. О.
The study of productive or “problem” thinking 256

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ 260